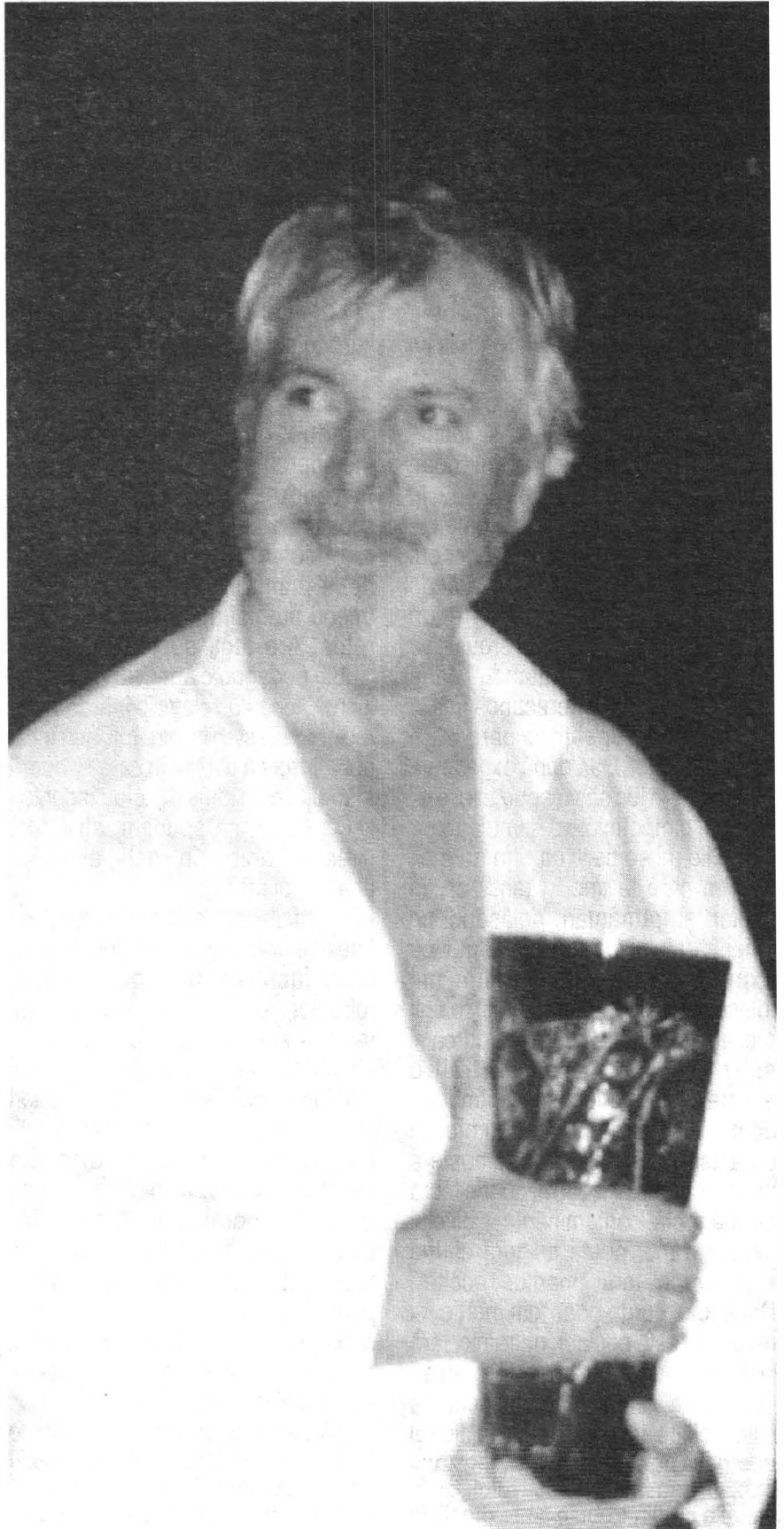


Ilie GHEORGHE

Premiile
au
o
putere
tămăduitoare



Carmen Chihaia: Ce loc sperați să ocupați în palmaresul dumneavoastră rolul din "Timon din Atena"?

Ilie Gheorghe: Fără îndoială cel dintâi. Dacă aș asemena activitatea mea artistică cu o construcție de forma unei piramide, în care rolurile cărora le-am dat viață au fost materialul durabil cu care a luat înălțime, fără îndoială, "Timon" este piatra unghiulară, care ar putea încheia durabil un astfel de edificiu. Dar mie puterile îmi sunt proaspete, piramida aceasta nu se poate încheia aici. Ea, încă, mai poate să se înalțe, așa încât "Timon" este acum, doar, ultima piatră, strălucitoare, dură, după care, în foarte scurtă vreme vor veni altele, la fel de trainice, sper eu. Sunt nespuse de fericit, că, în atât de scurt timp, s-a putut naște un spectacol, în care destinul eroului, va tulbura spectatorul, arătându-i până unde poate merge nerecunoștința.

C.C.: Ritmul repetițiilor pare să fi fost devastator. Dar, după experiența "engleză", în loc să vă epuizeze, s-ar zice că, dimpotrivă, vă stimulează.

I.G.: Mie mi se pare un ritm normal, un ritm care te ține în tensiune, în căutări și frământări, nelăsând loc lenei, "traului pe vătrai". Sigur că experiența "engleză" mie îmi folosește, dar constat, că toți colegii mei au agreat acest ritm, de parcă și ei ar fi cunoscut sau au trăit o asemenea experiență. Un ritm lent, apatic, asemenea vitezei limfei în organism, nu poate crea atmosfera necesară marilor izbânzi; doar o febră permanentă, contaminantă la nivelul întregii trupe, poate asigura cadrul sau câmpul fertil "marilor recolte". Dacă totul curge doar "din inerție" și rezultatul este nesigur, netrainic, fără strălucire. Acesta este ritmul "normal" cu care va trebui să ne obișnuim pe viitor. El te ține conectat la fluxul energetic pe care regizorul, regizorul bun, îl transmite colectivului, și în valurile căruia trebuie să te menții la

suprafață. Altfel, la prima izbitură de stânci te poți duce la fund sau, în cel mai fericit caz, eșuezi. Acest ritm alert, constant, nu te epuizează, ci dimpotrivă, aidoma antrenamentului ca sportiv, îți menține forma, ori noi suntem în formă bună și putem lua imediat ceva de la capăt.

C.C.: Cum a decurs relația cu Mihai Măniuțiu? E dur cu echipa?

I.G.: Mihai Măniuțiu este regizorul care te cucerește din prima clipă de lucru. Știe ce vrea, are farmec, este un actor desăvârșit, cultivă detaliul, dându-i dimensiuni nebănuite. Încrederea se instalează imediat, o încredere ce te determină să-ți scotocești toate ungherele atelierului intim de creație și să execuți, chiar de la prima încercare, lucruri care uneori nu mai au nevoie de nici un retuș. Are tact, suplețe, răbdare, limbaj pedagogic adecvat relației de lucru. Această relație plină de afect reciproc s-a stabilit între toți, așa încât pot afirma că teatrul în care coboară Măniuțiu este atins de aripa îngerilor. *C.C.:* Dacă, să spunem, ați fi fost directorul artistic în speță, ați fi ales aceeași distribuție?

I.G.: Dacă prin "director artistic" se înțelege managerul teatrului, sigur nu aș fi făcut eu distribuția. Dacă "director" are înțelesul englez – de regizor, sigur că aș fi făcut aceeași distribuție pe care a făcut-o Mihai Măniuțiu inițial. Dar cum au fost actori și actrițe care, sub diverse motivații, au cerut să nu facă parte din distribuție, ca "director regizor" i-aș fi scos imediat, iar ca "director manager" i-aș fi sancționat exemplar. S-a creat un precedent care în viitor poate fi dăunător muncii în teatru. E nedrept să primești leafă pentru refuz de lucru. Personal cred că așa ceva nu va mai dura mult.

Distribuția a fost bine gândită, rolurile bine acoperite, fiindcă Mihai Măniuțiu a organizat audiții pentru fiecare rol, cunoscând potențialul fiecărui

membrii al colectivului. A făcut și schimbări în timpul lucrului, în distribuție mă refer, pe care el, dar și eu, le socotesc justificate.

C.C.: În mod paradoxal, asistăm la o miraculoasă revenire în prim-plan a tragediei. Să fie vorba de o întâmplare sau pur și simplu de destin teatral?

I.G.: De destin teatral. În viață, în istoria popoarelor sunt, apar, momente de cumpănă, de deznădejde, de spaimă. Și atunci arta teatrală, aduce în fața generațieiperate, chipuri de eroi, întâmplări încărcate de glorie, spre a-i insufla generațiilorperate încredere, curaj, eroism.

Or, perioada pe care o traversăm noi, este tragică, demoralizatoare, încărcată de elemente atroce, terifiante; tragică – iată de ce cred că nu întâmplător "tragedia" a revenit pe scenele teatrelor noastre. Lupta dintre om și destin, dintre om și "moira" trebuia câștigată de către Om, precum a câștigat-o Oedip.

C.C.: Jucând tragedie în țară și străinătate, sub bagheta lui Silviu Purcărete și nu numai, ați sesizat reacții diferite la public. Unde și la ce vi s-a părut că spectacolele Teatrului Național Craiova, au trecut rampa de la prima ridicare a cortinei?

I.G.: În cele peste 70 de ieșiri în străinătate, îmi este greu să găsesc acum locul, unde "nu am trecut rampa prea ușor". Cred, și asta mi se pare un paradox, că în Franța s-a trecut rampa mai greu. Și asta pentru că francezii au o părere prea bună despre ei în privința creației teatrale, ceea ce, după părerea mea nu este prea exact. În Anglia, în schimb, spectacolele noastre trezesc încântare – sunt receptate cu intensitate și spectatorul este uimit de aspectul tridimensional al cuvântului-imagine. În Brazilia, Japonia, Singapore spectacolele noastre au trezit puternice emoții, spectatorii afirmând că au sentimentul că știu să

vorbească românește. Până și în Germania, publicul a primit cu multă căldură reprezentațiile noastre și s-a jucat la cel puțin șase festivaluri, urmând ca anul viitor să mai mergem la unul (Hamburg). Deci rămân la credința că francezii ne privesc oarecum de sus în materie de teatru și, slavă Domnului, nu au de ce.

C.C.: Firesc, există stiluri, viziuni regizorale diferite. Această rapidă, adesea răvășitoare, poate, trecere de la o exigență la alta este de natură să păstreze intactă acea minunăție, extraordinară "stare magică" prin care ați cucerit lumea sau puțin câte puțin erodează câte ceva din entuziasmul primordial?

I.G.: Vedeți, marii regizori au stiluri diferite – dar se întâlnesc într-un punct comun – fac operă de artă. Artă adevărată, autentică, emoționantă, capabilă să genereze mutații în conștiință. Regizorii mediocri au tot feluri de stiluri, dar rezultatul este neadevărul, totul devine "o formă fără fond" lipsită de adevăr emoțional. Iată de ce, părerea mea este că experiența noastră acumulată prin munca alături de Silviu Purcărete, Tompa Gabor, Mihai Măniuțiu, Cristian Hadji-Culea, Vlad Mugur nu poate fi decât benefică, neerodând nimic din entuziasmul primordial. Dimpotrivă, șansa unui colectiv de a se adăpa din stilurile unor asemenea mari creatori este o binecuvântare dumnezeiască.

C.C.: La sfârșit de an fiind, încercați un prim bilanț '98. Este el sub sau peste așteptări?

I.G.: Este normal pentru mine. Obişnuit să am patru premiere în fiecare an, cel puțin patru ieșiri în străinătate și trei premii obținute, pot spune că anul '98 a fost la înălțimea ultimilor zece ani. Am participat anul acesta la festivaluri în Anglia, Germania, Norvegia, Ungaria, Irlanda. Am creat patru personaje:

Cațavencu, Samsarul, Agamemnon, Timon. Am obținut trei premii. Este deci '98 un an normal.

C.C.: V-a adus "Orestia" satisfacțiile dorite?

I.G.: Bineînțeles. Cele trei roluri din "Orestia" pe care le-am interpretat – Agamemnon, Pilade, Apolon – structura spectacolului, desfășurarea spectacolului, monumentală realizare cerută imediat de atâtea festivaluri, prezentarea ei la Barbican Center, mi-au adus nu numai mie, ci și colegilor mei cele mai mari satisfacții.

C.C.: Care a fost momentul cel mai fericit? Dar cel mai trist?

I.G.: Nu am avut nici un moment trist în acest an. Am un dar, dat cred de Dumnezeu – intuiesc momentele ce vor putea să aibă un impact urât asupra mea și le evit cu o ușurință care mi-a adus pe undeva oarece invidie. Nu mă bag în lucrurile murdare, dubioase, neelegante. Simt orice situație păgubitoare, iată de ce pot spune că nu am avut nici un moment trist.

Cel mai fericit moment? Am putut să o iau și pe soția mea la câteva festivaluri în străinătate și bucuria ei nemăsurată m-a făcut cel mai fericit om.

C.C.: Vă plac premiile? Strălucirea, faima, strigățul (secret) al reușitei? Sunt acestea antidotul sigur împotriva singurătății, neliniștilor, anxietății? Premiul Caragiale cât înseamnă pentru dumneavoastră?

I.G.: Am primit patru premii anul acesta – nu trei cum v-am spus anterior. Premiul juriului la Piatra Neamț, Premiul Marin Sorescu, Premiul Societății Caragiale, Premiul I.L. Caragiale înmănat de curând de Fundația Moftul român. Sigur că premiile te întremează și moral și material (cât de puțin). Dar este foarte adevărat că ele au o forță tălmăduitoare pentru răutățile pe care

îmi este dat să le cunosc. Ele îți dau măsura efortului de care ești capabil și siguranță că ceea ce faci nu rămâne nerăsplătit. După faptă și răsplată – în sensul bun, bineînțeles.

C.C.: Vă satisface, în clipa de față, statutul actorului român?

I.G.: Da. Socotesc că tot ce face departamentul nostru (ministerul nostru) pornește din respectul pentru noi, din dorința de a ne îmbunătăți condițiile de muncă și trai. Dar, într-o țară săracă, ce poți face dacă nu ai suportul material? Doar cu vorbe alinătoare nu poți face mare lucru. Evident că acest statut nu este ideal, dar caznele ministerului de a perfecta sunt lăudabile. Sunt convins că nu peste multă vreme lucrurile se vor schimba în bine: și actorul va fi mulțumit, mai mulțumit decât este acum. Dar să ferească Dumnezeul de mai rău.

C.C.: De unde, cu ce și mai ales... când va trebui începută, după părerea dumneavoastră reforma în teatrul românesc?

I.G.: Când "Reforma" se va înfăptui în toate domeniile vieții sociale, politice și economice, evident că se va înfăptui și în teatre. Există o lege a interdependenței care va trage după ea și teatrul. Să și vrea să rămână în afara reformei, nu va putea. Dar mai zic odată: ferească Dumnezeu de mai rău.

Proiecte? Anul viitor voi mai lucra cu Grigore Gonta, Vlad Mugur, Mihai Măniuțiu, Tompa Gabor – nu spun ce, pentru că nu vreau să o iau eu înaintea lor. Dar proiectele sunt pe măsura dorințelor mele.

C.C.: Ce întrebare nu vi s-a pus niciodată și socotiți că i-ați putea deconspira răspunsul?

I.G.: Pe cine iubiți?

Mama, soția, și copii, iar peste ei pe Dumnezeu.